

Prekybos suklastotomis ir piratinėmis prekėmis tendencijos

Santrauka

Santrauka

Šiame tyrime pateikiama atnaujinta kiekybinė suklastotų ir piratinių gaminių prekybos pasaulyje vertės, apimties ir masto analizė. Ataskaitoje naudojamos specialiai parengta statistinė metodika, iš pradžių sukurta EBPO tyrimo reikmėms (2008 m.) ir išplėtotą EBPO ir EUIPO ataskaitoje (2016 m.), kurioje buvo remiamasi 2013 m. duomenimis.

Šioje atnaujintoje ataskaitoje, remiantis 2016 m. duomenimis, įvertinta, kad tais metais tarptautinės prekybos suklastotais ir piratiniais gaminiais apimtis galėjo siekti 509 mlrd. JAV dolerių. Tai sudaro iki 3,3 proc. pasaulio prekybos. Šis kiekis neapima atskirose šalyse pagamintų ir naudojamų suklastotų ir piratinių gaminių arba internetu platinamų piratinių skaitmeninių produktų. Ankstesniame EBPO ir EUIPO tyrime, kuriame naudotasi ta pačia metodika, apskaičiuota, kad 2013 m. prekyba suklastotomis ir piratinėmis prekėmis sudarė 2,5 proc. pasaulio prekybos, o jos vertė siekė 461 mlrd. JAV dolerių.

2013–2016 m. prekybos suklastotomis ir piratinėmis prekėmis dalis pasaulio prekyboje labai išaugo. Be to, šis augimas buvo užfiksuotas santykinio visos pasaulio prekybos sulėtėjimo laikotarpiu. Todėl, didėjant prekių klastojimo ir piratavimo mastui, žiniomis grindžiamoje, atviroje ir globalizuotoje ekonomikoje intelektinei nuosavybei kyla didelis pavojus.

Šiame tyrime, kuris grindžiamas išsamiais ES duomenimis, taip pat nuodugniai vertinama padėtis Europos Sąjungoje. Rezultatai rodo, kad 2016 m. suklastotų ir piratinių gaminių importas į ES siekė net 121 mlrd. EUR (134 mlrd. JAV dolerių), o tai sudaro iki 6,8 proc. ES importo, palyginti su 5 proc. 2013 m. ES importo. Reikėtų pažymėti, kad šie rezultatai gauti remiantis informacija apie muitinės konfiskuotas prekes ir neapima nei pačioje ES gaminamų ir naudojamų suklastotų ir piratinių gaminių, nei piratinio skaitmeninio turinio internete.

Suklastoti ir piratiniai gaminiai ir toliau gabenami sudėtingais prekybos maršrutais, neteisėtai naudojantis tarpiniais tranzito punktais. Daugelyje tokių tranzito šalių yra įkurtos didelės laisvosios prekybos zonos, kurios yra svarbūs tarptautinės prekybos centrai.

Be to, prekybai padirbiniais vis dažniau naudojamos mažomis siuntomis. Mažos siuntos, dažniausiai siunčiamos paštu arba per skubią siuntų tarnybą, sudaro palankesnes sąlygas tokiai prekybai. Kita vertus, taip nusikaltėlius tampa sunkiau aptikti ir jiems sunkiau pritaikyti sankcijas. Dėl to, kad daugėja mažų siuntų, didėja muitinės kontrolės ir siuntų sulaikymo išlaidos, o vykdomosioms institucijoms kyla svarbių papildomų iššūkių. Todėl šios srities politiką būtina nagrinėti koordinuotai.

Suklastotų gaminių galima aptikti vis daugiau pramonės šakų, pavyzdžiui, kasdienio vartojimo prekių (avalynės, kosmetikos gaminių, žaislų), verslo verslui gaminių (atsarginių dalių ar cheminių medžiagų), IT prekių (telefonų, baterijų) ir prabangos prekių (madingų drabužių, prabangių laikrodžių). Svarbu tai, kad daugelis suklastotų prekių, visų pirma vaistų, maisto ir gėrimų, taip pat medicinos įrangos, gali kelti rimtą pavojų sveikatai ir saugai.

Nors suklastotų ir piratinių prekių pagaminama iš esmės visų žemynų šalyse, vienareikšmiškai daugiausia jų ir toliau atkeliauja iš Kinijos bei Honkongo (Kinijos).

Nuo klastojimo bei piratavimo ir toliau daugiausia nukenčia EBPO šalių, visų pirma Jungtinių Valstijų, Prancūzijos, Italijos, Šveicarijos, Vokietijos, Japonijos, Korėjos Respublikos ir Jungtinės Karalystės, įmonės. Tačiau šią problemą patiria ir vis daugiau įmonių, registruotų dideles pajamas gaunančiose šalyse, kurios nepriklauso EBPO, pvz., Singapūre ir Honkonge (Kinija). Be to, su klastojimo pavojumi susiduria vis daugiau teisių turėtojų, registruotų Brazilijoje, Kinijoje ir kitose besiformuojančios rinkos ekonomikos šalyse. Todėl klastojimas ir piratavimas kelia itin didelę riziką visoms novatoriškoms bendrovėms, kurios savo verslo strategijose kliaujasi intelektine nuosavybe, kad ir kur jos būtų įsikūrusios.

Kad vyriausybės suprastų šią riziką ir galėtų su ja kovoti, joms būtina naujausia informacija apie suklastotų ir piratinių prekių prekybos apimtį, mastą ir tendencijas. Šio tyrimo tikslas – atkreipti dėmesį į neteisėtą prekybą, tačiau būtina toliau nagrinėti politikos ir vykdymo užtikrinimo sprendimus bei sudaryti sąlygas viso pasaulio vyriausybėms ir agentūroms dirbti kartu.